

Природоохоронний аспект попередження зnelіснення та деградації лісів в Україні

Ганна Лобченко
к.с.-г.н., менеджер лісових проєктів WWF-Україна

22 березня 2024

EUDR ДЛЯ ПРИРОДООХОРОНИ

“

Суттєве скорочення знеліснення та деградації лісів і систематичне відновлення лісів та інших екосистем є найбільшою природоорієнтованою можливістю для пом'якшення наслідків зміни клімату.

”

Лісові екосистеми мають протистояти численним викликам, спричиненим зміною клімату, починаючи від екстремальних погодних умов і закінчуючи шкідниками, а також діяльністю людини, що негативно впливає на екосистеми та оселища.

Зокрема, інтенсивне управління одновіковими лісами шляхом **суцільних рубок і видалення мертвої деревини** може мати серйозний вплив на **оселища** загалом.

Значна частина процесу **знеліснення**, що триває досі, є **законною відповідно до законодавства країни виробництва**.

ЗНЕЛІСНЕННЯ

«Знеліснення» означає перетворення лісу на землі сільськогосподарського використання, спричинене людиною чи ні.

Європейський парламент підкреслив, що поточне знищення, деградація та перетворення світових лісів і природних екосистем, а також порушення прав людини значною мірою пов'язані з **розширенням сільськогосподарського виробництва**, зокрема шляхом **перетворення лісів на сільськогосподарські землі**, спеціально призначені для виробництва низки товарів і продукції, що мають високий попит.

«Деградація лісів» означає структурні зміни в лісовому покриві, які приймають форму перетворення:

- *пралісів або лісів, що відновлюються природним способом, у плантаційні ліси або в інші лісові землі (наприклад, рідколісся); або*
- *пралісів у висаджені ліси (штучностворені насадження).*

«Праліс» означає природно відновлений ліс з місцевих видів дерев, де немає чітко видимих ознак діяльності людини та екологічні процеси суттєво не порушені.

ЛІСОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

- **Природні ліси (природні лісові екосистеми)** — ліси (лісові екосистеми), в яких локально і тимчасово проявився антропогенний вплив, але він не змінив ценотичної структури фітоценозів і тому природні лісові екосистеми здатні протягом короткого часу регенеруватися (відновитися) природним шляхом до стану пралісових екосистем.
- **Праліси (пралісові екосистеми)** — споконвічний, стародавній ліс (природні лісові екосистеми), що сформувався природним шляхом і в ході розвитку не зазнав безпосереднього антропогенного впливу.
- **Квазіпраліси** — умовно пралісові екосистеми, в яких відбувся незначний тимчасовий антропогенний вплив, що не змінив природної структури лісостанів і при припиненні якого натуральний стан екосистем повністю відтворюється протягом короткого періоду.

Плантаційний ліс (лісова плантація) — штучно створений ліс, у якому проводиться інтенсивна господарська діяльність і який відповідає (на момент створення та стиглості насаджень) усім із наведених критеріїв: його склад представлений одним або двома видами, деревостан у межах одного класу віку, а дерева розташовані з рівномірним інтервалом; до такого належать плантації з короткою ротацією для отримання деревини, волокна й енергетичні плантації, водночас до нього не входять ліси, створені для захисту або відновлення екосистеми, а також ліси, створені за допомогою посадки або посіву, які у віці стиглості нагадують або будуть нагадувати природні ліси.

Висаджені ліси (штучно створені насадження) — ліси, у складі яких переважають посаджені та/або посіяні дерева, за умови, що такі дерева (очікувано) становитимуть більше 50 % запасу деревини на момент стиглості; до таких належать деревостани порослевого походження від дерев, які були посаджені або посіяні.

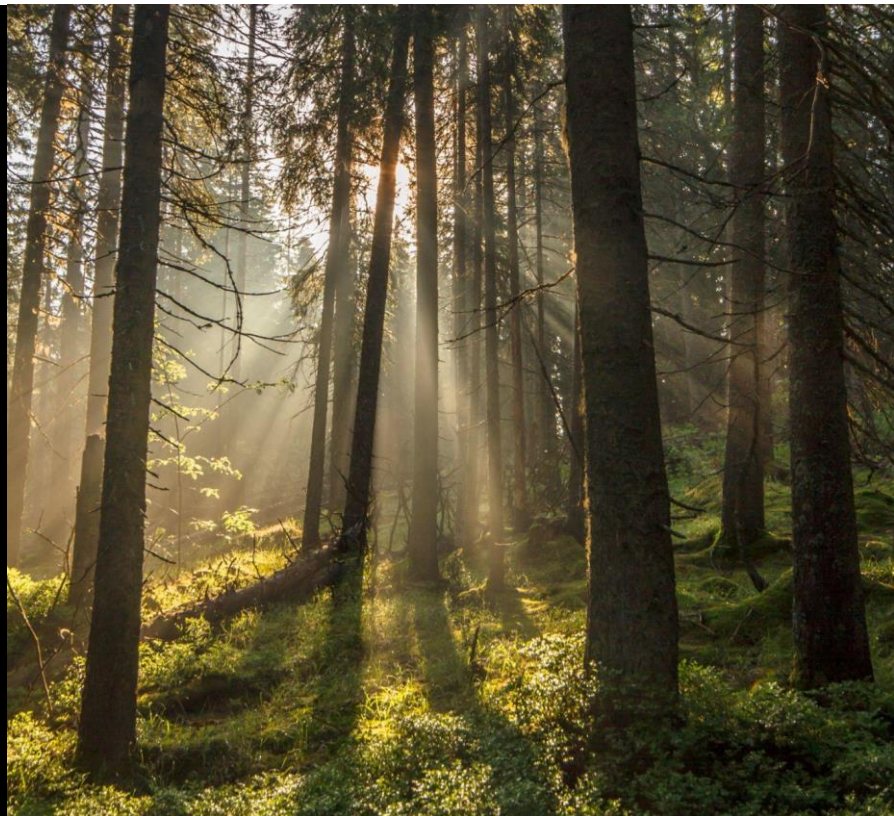
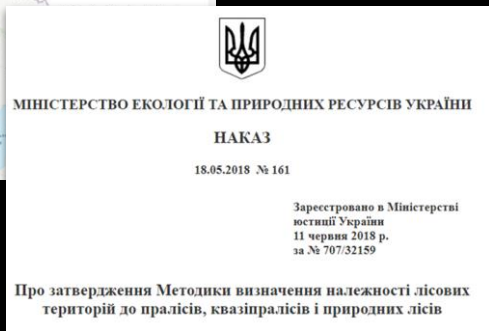
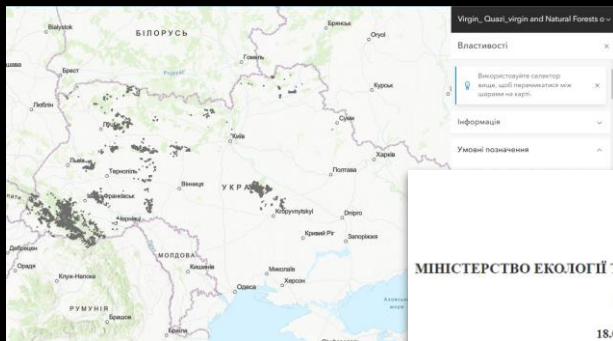

Інші лісові землі — землі, що не класифікуються як “ліси”, площа яких перевищує 0,5 гектара, з деревами заввишки понад 5 метрів і покриттям пологу від 5 до 10 % або деревами, які можуть досягати цих параметрів, або із сукупним покриттям кущами, чагарниками й деревами понад 10 %, за винятком земель, що використовуються переважно під сільське господарство або міське землекористування.

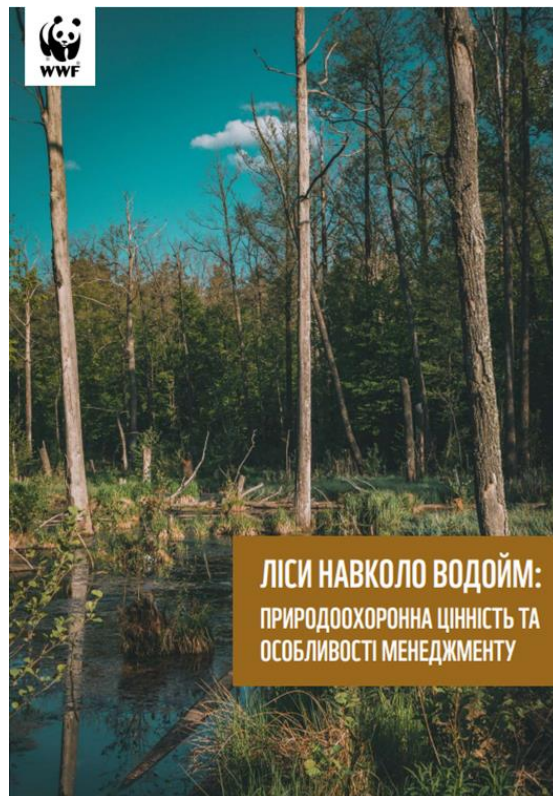
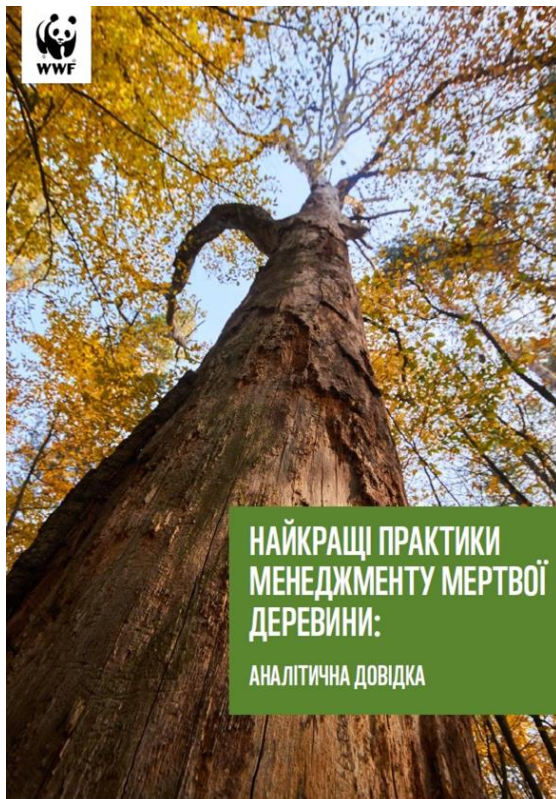
WWF-УКРАЇНА: ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАЛІСІВ

- **31 тис. га** пралісів перебувають у складі ПЗФ
- **33 тис. га** мають **статус офіційно ідентифікованих** пралісів
- Створено **110 пралісових пам'яток природи** загальною площею 16 тис. га.

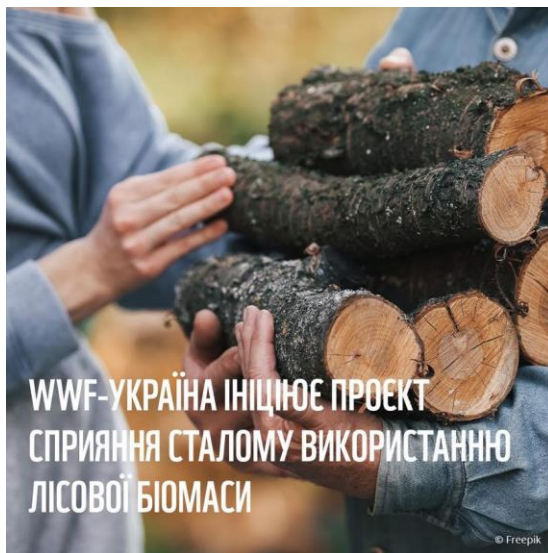
WWF-УКРАЇНА: СТАЛЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

WWF-УКРАЇНА: СТАЛЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

ЛІСОУПРАВЛІННЯ НА
ТЕРИТОРІЯХ, ЗАБРУДНЕНИХ
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ
ПРЕДМЕТАМИ

WWF-УКРАЇНА ІНІЦІУЄ ПРОЄКТ
СПРІЯННЯ СТАЛОМУ ВИКОРИСТАННЮ
ЛІСОВОЇ БІОМАСИ

WWF-УКРАЇНА ОБ'ЄДНУЄ ЗУСИЛЛЯ З
ПРОВІДНИМИ ЛІСІВНИЧИМИ УСТАНОВАМИ
ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДИ

Реформування управління
лісової галузі

«Форум "Перехідна лісова економіка"»
Сторінка галузі

9 лютого 10.00

<https://event.ua>

УКРАЇНСЬКА
ЛІСОВА
ПЛАТФОРМА

Шукати за словом

СЕКТОР

АГРО

ВОДА

ЛІС

УРБО

ПРОБЛЕМА ДЛЯ ВИРІШЕННЯ

- Водна безпека 19
- Збереження довкілля та біорізноманіття 33
- Здоров'я людей 14
- Зниження ризику катастроф 10
- Пом'якшення та адаптація до зміни клімату 37
- Продовольча безпека та стан ґрунтів 21
- Соціоекономічний (сталій) розвиток 22

ТИПИ ЕКОСИСТЕМ

МЕТОДОЛОГІЯ (8)

Ліс

АГРО ВОДА ЛІС

ТВАРИНИЦТВО У БОСУТСЬКИХ ПЕРЕЗВОЛОЖЕНИХ ЛІСАХ СЕРБІЇ

Управління та багатощільове використання перезволожених лісів і водозборів для тваринництва у регіоні Босут.

ПРИКЛАДИ РІШЕНЬ (5)

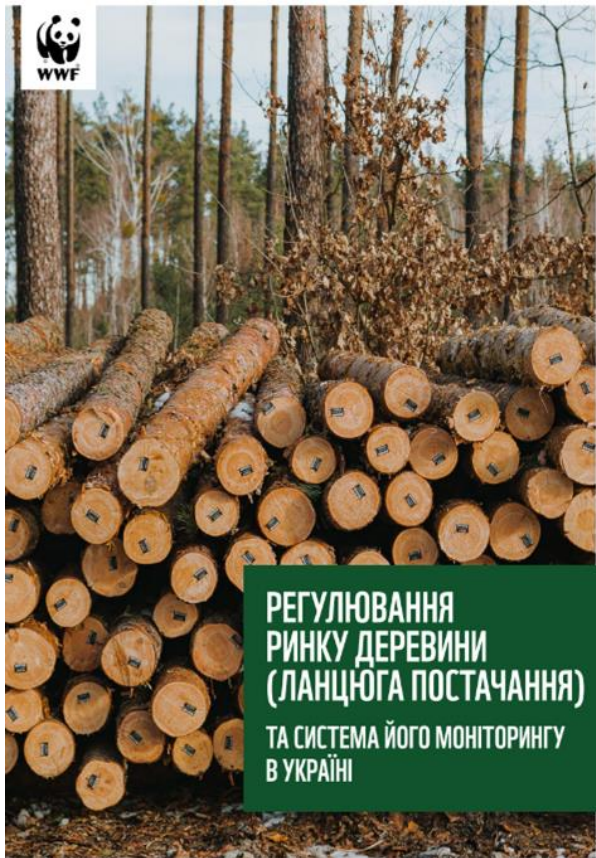

АГРО ЛІС

ВІДНОВЛЕННЯ ЛІСОВИХ ЛАНДШАФТІВ «МАЙБУТНІ ЛІСИ ШОТЛАНДІЇ»

Майбутні ліси Шотландії – це відновлення місцевих лісів та співпраця бізнесу, громадськості й влади для розвитку туризму та рекреації і збільшення зайнятості людей на місцях.

WWF-УКРАЇНА: ПРОТИДІЯ НЕЛЕГАЛЬНИМ РУБКАМ

WWF-Україна

★ Вибране · 28 лютий о 12:44 · 🌐

Прозорість науково-технічних рад установ природно-заповідного фонду є важливою складовою для забезпечення науково обґрунтованих та ефективних санітарно-оздоровчих заходів у лісах. Проте, в Україні часто зустрічаються випадки формалізму та недостатньої прозорості в процесі погодження вибіркових санітарних рубок, що може суперечити природоохоронним цілям держави та є перешкодою на шляху до євроінтеграції.

Зокрема, 23 лютого на засіданні науково-технічної ради Національного природного парку "Кармелюкове Поділля" розглядалось погодження лімітів на використання природних ресурсів філією Гайсинське ЛГ ДП "Ліси України" на 2024 рік. Загальний обсяг деревини, яку планується заготувати становить 13713 кубометрів, з яких 68% (9318 кубометрів) — шляхом вибіркових санітарних рубок 🌿

Такі великі обсяги заготівлі деревини шляхом санітарних рубок у лісах, задача яких виконувати переважно природоохоронні функції, викликають багато запитань і можуть шкодити біорізноманіттю.

WWF-Україна закликає Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України не погоджувати надання лімітів на використання природних ресурсів філією Гайсинське ЛГ ДП "Ліси України" на 2024 рік у межах Національного природного парку "Кармелюкове Поділля" та ретельно ставитись до перевірки погоджень вибіркових санітарних рубок у старовікових заповідних лісах.

Більше на нашому сайті 📄 <https://bit.ly/42Y9SiR>

📷 На фото: дубовий природний ліс Національного природного парку "Кармелюкове Поділля".

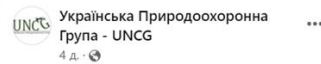

ІНШІ ЕКОСИСТЕМИ

Попри те, що цей Регламент стосується знеліснення та деградації лісів, як це передбачено в повідомленні про посилення дій ЄС щодо захисту та відновлення світових лісів, **захист лісів не повинен призводити до перетворення або деградації інших природних екосистем.**

Екосистеми, зокрема керовані екосистеми — такі як **водно-болотні угіддя, степи й луки та торфовища** (*grasslands, peatlands and wetlands*) — мають велике значення для глобальних зусиль у боротьбі зі зміною клімату і кризою біорізноманіття, а також для інших SDG і їх перетворення або деградація потребують особливих термінових дій і вжиття заходів задля запобігання.

Лісівники знищують одну з найцінніших степових балок Миколаївщини!

ДП "Ліси України", його очільник пан Болохоєць та Південний лісовий офіс від початку програми «Зелена країна» наголошували, що під час лісорозведення на півдні степові ділянки заліснюватися не будуть. Крім того, це заборонено законодавством (Лісовим Кодексом України та Правилами відтворення лісів).

У 2023 році Південний лісовий офіс надав перелік ділянок, де лісівники запланували посадку нових лісів. Зві... **Більше**

4 січня 2024 року Державна служба геології та надр України надала дозвіл на користування надрами «Родовища Мак», зокрема на видобуток торфу **впродовж 20 років**. За результатами аукціону, що оприлюднений на Prozorro, кінцева вартість такого дозволу склала понад 25 мільйонів гривень.

ВИСАДЖУЙТЕ ДЕРЕВА НА ЗАСАДАХ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Ви можете відтворити частину лісу або створити розумні зелені насадження, які житимуть десятиліттями попри зміну кліматичних умов. Скористайтеся простими інструкціями від науковців та зробіть свій вклад у відновлення України!

[ОБРАТИ ДІЛЯНКУ](#)

[Restart](#)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 12 травня 2023 р. № 499

ПОРЯДОК

створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у
лісах

З огляду на вплив Євросоюзу на нелісові природні екосистеми, Комісія повинна оцінити та, у відповідних випадках, представити законодавчу пропозицію щодо **розширення сфери застосування цього Регламенту на інші лісові землі** не пізніше ніж через рік після дати набрання чинності цього Регламенту.

Більше того, **не пізніше ніж через два роки** після дати набрання чинності Комісія повинна оцінити та, за необхідності, представити законодавчу пропозицію щодо розширення сфери застосування цього Регламенту **на інші природні екосистеми**, включаючи інші землі з високими запасами вуглецю та з високою цінністю стосовно біорізноманіття, наприклад **степи й луки, торфовища та водно-болотні угіддя**.

- **водно-болотні екосистеми** — екосистеми з переважанням трав'яної рослинності, які характеризуються постійним або тимчасовим затопленням
- **лучні екосистеми** — екосистеми, які характеризуються багаторічною трав'яною (злаковою, полиново-злаковою, різнотравно-злаковою, лучно-степовою, лучною) рослинністю, що формується в умовах достатнього або надмірного зволоження
- **степові екосистеми** — екосистеми, які характеризуються багаторічною трав'яною (злаковою, полиново-злаковою, різнотравно-злаковою, лучно-степовою) та чагарничковою рослинністю, що формується в умовах недостатнього зволоження

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ

СТАВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ДО ЛІСІВ

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

ЧИМ ЛІС Є
ДЛЯ УКРАЇНЦІВ?

51%
місцем
відпочинку

36%
домівкою для
дикої природи

12%
економічним
ресурсом

83% українців бачать потребу більшого врахування екологічних функцій лісів

63% українців переконані у важливості зменшення кількості суцільних рубок

41% українців певні, що є потреба збереження рідкісних видів дерев при проведенні рубок

86% українців вважають вирубку однією з трьох головних проблем лісів

ЗА ЩО УКРАЇНЦІ
ЦІНЮТЬ ЛІСИ?

37%
красу природи

34%
притулок для диких тварин і рослин

51%
чисте повітря та воду

36%
гриби та ягоди

34%
місця для відпочинку

Дослідження проводились Info Surveys у партнерстві з WWF-Україна в листопаді - грудні 2021 року методом особистих інтерв'ю в усіх регіонах України, окрім АР Крим, м. Севастополя та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Загалом було опитано 1000 респондентів.

..... держави-члени повинні **забезпечити доступ громадськості**, включаючи фізичних або юридичних осіб, які **надають обґрунтовані занепокоєння** відповідно до цього Регламенту...

До 30 квітня кожного року держави-члени повинні надавати доступ громадськості та Комісії до інформації про застосування цього Регламенту протягом попереднього календарного року.

together possible™

Working to sustain the natural world for the benefit of people and wildlife.

together possible panda.org

WWF® and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF. All rights reserved.
WWF, 28 rue Mauverney, 1196 Gland, Switzerland. Tel. +41 22 364 9111
CH-550.0.128.920-7